Europees Parlement
2024-2029

Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

2025/2240(INI)

20.11.2025

ONTWERPVERSLAG

over een aanbeveling van het Europees Parlement aan de Raad over de prioriteiten van de EU voor de 70e zitting van de VN-Commissie voor de Status van de Vrouw
(2025/2240(INI))

Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

Rapporteur: Lina Gálvez

INHOUD

Blz.

ONTWERPAANBEVELING VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

TOELICHTIING.....7

ONTWERPAANBEVELING VAN HET EUROPEES PARLEMENT

aan de Raad over de EU-prioriteiten voor de 70e zitting van de VN-Commissie voor de Status van de Vrouw
(2025/2240(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de 70e zitting van de VN-Commissie voor de Status van de Vrouw, die is gepland voor maart 2026 met als belangrijkste thema “Waarborging en versterking van de toegang tot de rechter voor alle vrouwen en meisjes, onder meer door het bevorderen van inclusieve en eerlijke rechtsstelsels, het afschaffen van discriminerende wetgeving, beleid en praktijken en het wegnemen van structurele belemmeringen”, en met als evaluatiethema “Volledige en effectieve deelname van vrouwen aan de besluitvorming in de publieke ruimte, alsook het uitbannen van geweld met als doel het bereiken van gendergelijkheid en het versterken van de positie van alle vrouwen en meisjes”,

– gezien het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen van 18 december 1979,

– gezien de VN-Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, waaronder het beginsel dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten, en met name duurzame-ontwikkelingsdoelstelling 5, in het kader waarvan wordt gestreefd naar gendergelijkheid, gelijke rechten van vrouwen op economische middelen en op toegang tot eigendom van en zeggenschap over grond en andere vormen van eigendom, financiële diensten, erfenissen en natuurlijke hulpbronnen, en duurzame-ontwikkelingsdoelstelling 10, die is gericht op het uitbannen van discriminerende wetgeving, beleid en praktijken, en het bevorderen van de hiervoor noodzakelijke wetgeving, beleidslijnen en maatregelen,

– gezien de artikelen 20, 21, 23 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de Raad van 25 november 2020 getiteld “EU-Genderactieplan (GAP) III – Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU” (JOIN(2020)0017), met daarin het EU-actieplan over gendergelijkheid voor de periode 2021-2025,

– gezien de mededeling van de Commissie van 7 maart 2025 getiteld “Een routekaart voor vrouwenrechten” (COM(2020)0097), waarin wordt bevestigd dat de EU zich inzet voor gendergelijkheid,

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),

– gezien Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de

bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad[1],

– gezien het programma Justitie 2021-2027 van de Commissie, dat voorziet in financiering ter ondersteuning van justitiële samenwerking in civiele en strafzaken, zoals training voor rechters en andere juridische beroepsgroepen, en effectieve toegang tot de rechter voor burgers en ondernemingen,

– gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul),

– gezien artikel 81, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien artikel 121 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid (A10-0000/2025),

A. overwegende dat de gelijkheid van vrouwen en mannen een fundamentele waarde van de EU is; overwegende dat gendermainstreaming en een intersectionele benadering in alle EU-beleidsterreinen toegepast en geïntegreerd moeten worden; overwegende dat de consequentie en coherentie in het binnenlandse en buitenlandse beleid behouden moeten blijven om te zorgen voor effectieve en geloofwaardige bevordering van de mensenrechten, democratie en gendergelijkheid op de hele wereld;

B. overwegende dat de rechten van vrouwen en gendergelijkheid niet alleen fundamentele mensenrechten zijn, maar ook onontbeerlijke voorwaarden voor maatschappelijke ontwikkeling, het terugdringen van armoede en het leggen van een basis voor een vreedzame, welvarende en duurzame wereld;

C. overwegende dat toegang tot de rechter algemeen erkend wordt als een fundamenteel mensenrecht binnen het internationaal recht, een centraal begrip binnen de rechterlijke macht in het algemeen, en een hoeksteen van de rechtsstaat en democratie; overwegende dat de EU de toegang tot de rechter als bedoeld in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkent als grondrecht;

D. overwegende dat de toegang van vrouwen tot de rechter in alle regio's van de wereld een complexe en kritieke kwestie blijft;

E. overwegende dat vrouwen op mondiaal niveau nog altijd grotendeels ondervertegenwoordigd zijn in de hogere lagen van gerechtelijke instellingen en met vervolging belaste autoriteiten, met name in leidinggevende posities, zoals president van een rechtbank, hoogste rechter en hoofdaanklager;

F. overwegende dat de Verenigde Naties door middel van specifieke initiatieven en campagnes actief een groter aandeel vrouwen in de juridische sector wil bevorderen; overwegende dat een ruimere vertegenwoordiging van vrouwen in gerechtelijke instellingen in verband wordt gebracht met de ontwikkeling van een benadering van het

[1] PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

recht die de behoeften van het slachtoffer centraal stelt;

G. overwegende dat geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld schendingen van de grondrechten vormen; overwegende dat rechtsstelsels aandacht moeten besteden aan de specifieke behoeften van slachtoffers van gendergerelateerd geweld door te voorzien in adequate bescherming en rechtsmiddelen; overwegende dat veel vrouwen nog altijd worden geconfronteerd met serieuze belemmeringen bij het melden van geweld en het vinden van juridische ondersteuning;

H. overwegende dat stereotypering en dominerende gendernormen binnen de rechterlijke macht de toegang tot de rechter van vrouwen die met geweld te maken hebben gehad, kunnen belemmeren;

1. beveelt de Raad aan:

a) te onderstrepen dat de EU zich onverminderd inzet voor gendergelijkheid en erop toe te zien dat de EU in alle aspecten van haar extern optreden ten volle rekening houdt met de rechten van vrouwen door middel van een adequaat gefinancierde, gendertransformatieve, inclusieve en intersectionele benadering;

b) erop toe te zien dat het Parlement en zijn Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid volledig betrokken is bij het formuleren van het standpunt dat de EU zal innemen op de 70e vergadering van de VN-Commissie voor de Status van de Vrouw; ervoor te zorgen dat het Parlement vóór de onderhandelingen over adequate informatie beschikt en toegang heeft tot het standpuntdocument van de EU; de interinstitutionele samenwerking verder te verbeteren, ook tijdens de onderhandelingen, zodat voldoende rekening wordt gehouden met de prioriteiten van het Parlement;

c) zijn krachtige steun toe te zeggen aan UN Women, dat een centrale rol speelt in het VN-systeem voor het bevorderen van de rechten van alle vrouwen, waarin alle relevante betrokken partijen samenkomen om beleidsverandering tot stand te brengen en acties te coördineren; een beroep te doen op alle lidstaten van de VN en de EU om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen van UN Women;

d) erop toe te zien dat Europese en internationale instrumenten elkaar aanvullen, ambitieus zijn en effectieve en concrete bepalingen bevatten die de positie van vrouwen versterken en toegang tot de rechter waarborgen, en er rekening mee te houden dat het recht op rechtsbijstand in dit opzicht essentieel is; ervoor te zorgen dat de EU sterk leiderschap toont en een eensgezind standpunt inneemt ten aanzien van inclusieve, onpartijdige en voor iedereen toegankelijke rechtsstelsels, met name voor kansarme en kwetsbare groepen vrouwen, wier toegang tot de rechter vaak met belemmeringen gepaard gaat vanwege onvoldoende institutionele capaciteit, discriminatie en om sociaal-culturele redenen; te onderzoeken of het mogelijk is specifieke rechtbanken voor gendergerelateerd geweld in te stellen; te pleiten voor omvattende juridische kaders ter bescherming van de rechten van vrouwen en ter waarborging van volledige en gelijkwaardige participatie van vrouwen, zowel in het nationaal als in het internationaal recht;

e) binnen alle EU-beleidsterreinen, ook het extern optreden, gendermainstreaming en genderbudgettering toe te passen; te onderstrepen dat landen

voldoende financiering moeten uittrekken voor genderresponsieve rechtsbijstand en ondersteunende diensten, met name voor personen die te maken hebben gehad met gendergerelateerd geweld, en dat landen moeten zorgen voor voldoende mogelijkheden voor schadevergoeding, aangezien de huidige belemmeringen onevenredige gevolgen hebben voor de toegang van vrouwen tot de rechter;

f) te zorgen voor versnelde nakoming van de internationale toezeggingen tot het verder voorkomen van en het reageren op alle vormen van geweld tegen meisjes en vrouwen, zowel in het openbaar als privé, wat ook geldt voor vormen van geweld als genitale verminking van vrouwen, gedwongen huwelijken, het zonder toestemming delen van intieme beelden of gemanipuleerd materiaal, cyberstalking, cyberpesten, cyberflashing, en het online aanzetten tot geweld of haat;

g) maatregelen te nemen om de huidige toezeggingen op het gebied van gendergelijkheid en versterking van de positie van vrouwen ten volle na te komen en erop toe te zien dat de mensenrechten en fundamentele vrijheden van vrouwen even goed worden beschermd als die van mannen, zonder discriminatie, zodat hun participatie in het openbare leven wordt bevorderd;

h) te onderstrepen dat de rechten van vrouwen en gendergelijkheid fundamentele mensenrechten zijn die cruciaal zijn voor de rechtsstaat, voor veerkrachtige en inclusieve democratieën en voor de fundamentele waarden van de EU; te benadrukken hoe betreurenswaardig het is dat miljoenen vrouwen en meisjes, met name in conflictsituaties en in situaties van gedwongen ontheemding, nog altijd worden geconfronteerd met discriminatie en geweld, en met het ontkennen van hun waardigheid en hun recht het lot in eigen hand te nemen; nogmaals te onderstrepen dat verkrachting een van de wijdverbreidste mensenrechtenschendingen ter wereld blijft; te benadrukken hoe belangrijk op instemming gebaseerde wetgeving inzake verkrachting is;

i) de vertegenwoordiging van vrouwen binnen de rechterlijke macht en haar bestuursorganen te bevorderen om zo de structurele drempels weg te kunnen nemen die in stand worden gehouden door een patriarchaal en androcentrisch rechtsstelsel;

2. verzoekt zijn Voorzitter deze aanbeveling te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en, ter informatie, aan de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten.

TOELICHTIING

Gelijkheid van vrouwen en mannen is een fundamenteel beginsel van de Europese Unie. In alle EU-beleidsterreinen moet gendermainstreaming worden toegepast en een intersectionele benadering worden gevolgd, zodat het interne en externe optreden consistent zijn en in de hele wereld mensenrechten, democratie en gendergelijkheid worden bevorderd. Mensenrechten van vrouwen en gendergelijkheid zijn niet alleen fundamentele mensenrechten, maar ook voorwaarden voor ontwikkeling, het terugdringen van armoede, en een vreedzame, welvarende en duurzame wereld.

Toegang tot de rechter is verankerd in het internationaal recht en in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en is van cruciale betekenis voor de rechtsstaat en de democratie. Toch blijft toegang van vrouwen tot de rechter in alle regio's een complexe en kritische kwestie. Vrouwen zijn op mondiaal niveau nog altijd grotendeels ondervertegenwoordigd in de hogere lagen van gerechtelijke instellingen en met vervolging belaste autoriteiten, met name in leidinggevende posities, zoals president van een rechtbank, hoogste rechter en hoofdaanklager. Tegelijkertijd belemmeren stereotypering en dominerende gendernormen binnen de rechterlijke macht de toegang tot de rechter van vrouwen die met geweld te maken hebben gehad.

De Verenigde Naties bevorderen meer participatie van vrouwen in de juridische sector en het is aangetoond dat gerechtelijke instellingen waarin meer vrouwen vertegenwoordigd zijn een benadering van het recht voorstaan die de behoeften van het slachtoffer centraal stelt. Dit is met name relevant voor de reactie op geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld – beide schendingen van de grondrechten. Rechtsstelsels moeten reageren op de behoeften van slachtoffers door te zorgen voor adequate bescherming en rechtsmiddelen, maar toch worden nog altijd veel vrouwen geconfronteerd met hoge drempels wanneer zij misbruik en geweld melden en rechtsbijstand nodig hebben. Veel vrouwen en meisjes, met name degenen die met meervoudige en intersectionele discriminatie worden geconfronteerd, ervaren het rechtsstelsel als weinig sensitief voor de realiteit van kwetsbare groepen.

In deze aanbeveling wordt de Raad verzocht de betrokkenheid van de EU bij gendergelijkheid nogmaals te onderstrepen en erop toe te zien dat de EU in alle aspecten van haar extern optreden ten volle rekening houdt met de rechten van vrouwen door middel van een adequaat gefinancierde, inclusieve en intersectionele benadering. Ook wordt benadrukt dat het Parlement en zijn Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid volledig betrokken moeten zijn bij de vorming van het standpunt dat de EU zal innemen tijdens de 70e vergadering van de VN-Commissie voor de Status van de Vrouw.

In de aanbeveling wordt tevens gepleit voor krachtige ondersteuning van UN Women als voornaamste actor binnen het VN-systeem die de rechten van vrouwen bevordert, en alle lidstaten van de VN en de EU worden verzocht om adequate financiering. De aanbeveling onderstreept hoe belangrijk ambitieuze en aanvullende Europese en internationale instrumenten zijn die solide bepalingen bevatten waarmee de positie van vrouwen wordt versterkt en hun toegang tot de rechter, ook tot rechtsbijstand, wordt gewaarborgd. Tevens wordt aanbevolen speciale rechtbanken voor gendergerelateerd geweld in te stellen. Het beschermen van de rechten van vrouwen door middel van effectieve rechtsstelsels zet de deur open naar een eerlijker samenleving, wat nodig is voor een effectieve uitvoering van de

Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling (DOD16).

Ten slotte wordt in de aanbeveling onderstreept dat gendermainstreaming en genderbudgettering in alle EU-beleidsterreinen noodzakelijk zijn met het oog op versnelde nakoming van internationale toezeggingen om alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes te voorkomen, en voor het bevorderen van gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de rechterlijke macht. De rechten van vrouwen en gendergelijkheid zijn essentieel voor de rechtsstaat, voor veerkrachtige democratieën en voor de kernwaarden van de EU, en de Unie moet een leidende rol op zich nemen om ervoor te zorgen dat deze rechten in de praktijk worden gegarandeerd. Toegang tot de rechter voor iedereen is cruciaal voor een rechtvaardige en inclusieve samenleving, en een voorwaarde om gendergelijkheid en mensenrechten echt te verwezenlijken.